

Keresztury Dezső

ÁLLANDÓSÁG
AVÁLTOZÁSBAN

ZALAEGRSZEG / 1984

HATÁRJÁRÁS

A tengerzúgást visszhangzó csiga-éj
mélyéről (vagy gyermekkoromból) fölbuggyan az utcán
vonulók éneke: »sánc regiment«;
közelgő dobpergésen át töröksíp
visít, elúszik s újratámad;
a »sánta kapitány« kiáltoz: »Félre török!
Magyar előre!« — Honnan? A Semmelweis
utcában fölberreg egy motorbicikli s a hajnal
derengő függönyein át »jön a vicispány«.

»Gyüj el, átú gyüj el te szép aranybúza!«:
folytatja az álom s felelek ifjú karok
láncából, mely a falut körüláraszolja:
»Átú mennék, átú, hogyha nyitva vóna!« —
s vár az új kapu: ívbe emelt virágfüzér:
»Nyitva vagyon, nyitva, csak gyüj átú rajta!« —
siklik tovább a lánc, szélben lobogó kapun át:
»Új Hold, fényes Nap megyek hidon átú« —
s ujongva: »Bújj, bújj bokrostú, bokrod itt maradjon,
bújj, bújj bokrostú, bokrod itt maradjon!«

A határjárók! Így vonulnak már mig élek,
határán zord szavaknak, lágy zenének.
Be jó is így egy álomittas pillanatra
kilebegni az ifjú-vén határtalanba!
De visszaránt az utca harsány népe és
ahogy mindennap, partrávet az ébredés;
a hideglelős hajnal sandán hunyorít:
— Hát a te határaid?!

IFJUSÁG

Ringva lejtő dombok hajlatában,
pöre fák közt áll a régi ház még.
Hazahívott otthonom szavával —
s mintha ködös holdtájékon járnék.

Kedves útja elsüppedt a hóba,
hangos szómra néma árnyak jönnek:
szálló életem tündér gubója
héja már csupán a tünt időnek.

Dermedt szívvel állok, csak az ágak
ingó dércsipkéje sejlik távol;
halk zajával a sikló madárnak
száll fölöttem édes ifjuságom.

Lágyan, mint az álom bontja szárnyát
a levegő tiszta kék fölében:
tán csak vágyam sejti szárnyalását,
mint az elfutó perc, oly tünékeny.

Fellángol most, fénye átragyogja
a homályt, mely körülöttem árad.
Ó, hogy szárnyal! Ó, hogy zeng a hangja!
Nincs hatalma rajta a halálnak.

H A Z A L Á T O G A T Ó B A N

Dombok közt fut a fel-felcsillanó
út; még nem tavasz ez; megkésett hó lapul itt-ott;
tócsák, fenyér fü alól, tőkék sora közt
átsejlik sárgán, hűvösen a nedves agyag; még
épphogy ocsúdnak a fák, hallgatnak a görbe dombok
hátán s lankáin lapuló hajlékok; egy-egy fűz
fénylik sárgásan-vörösen; leheletkönnyű, ahogy izzik . . .

Halkan, mint ez a késlekedő tavasz, ébred
szívem s mint az a fűz, haloványan izzani kezd a
könnyű öröm, hogy van még pince, gyümölcsös, présház
mellett asztal, pad: kitekinteni, bár csak
dombocskák hullámaira, de fölöttük a foszló
felhők járta, magasló égre s este a csillagokra.

Örvendeni árad, előnt a gyermeki emlék
s édes hála, hogy megvan még e százados otthon;
el ne ragadja — fohászkodom — ezt is a feltámadt nagy idő
forgószele, mely, ime, kövel rakta ki szépen a porváros utait,
méltóbb helyre tette a Főtér egykori tarka-szegény piacát,
fölbolygatta az álmos, lassú embereket, új házakat és új
házsorokat rakott le a paraszt határba, s elhordja már
mind a nyakig nedves, penészes, gombás vén házakat is . . .

Ezért oly kedvesek tán szívemnek a nagy madarak
a régi mezőn, szőlők közepette, ahogy gomb-fejüket
emelgetik — mint egykor s ma is még a fekete kányák —
s nem a vetést dézsmálják, de kőolajat szívnak föl a mélyből,
hogy így táplálják várossá a nagyfalut, ahol születtem,
s fényesedő fiuk és lányok figyelő szívébe
ívódik a törvény, mely engem is nevelt, a szó:
tegyetek múzeumba mindent, ami csak odavaló;
legenda nektek már a mult, lám: szétesett,
lökjétek hát ki véretekbe a kövesítő régi meszet,
de figyeljétek a bennetek élő üzenetre, parancsra,
ha őseitek derék szava zeng, mint ősi idők harangja.

NÉGY VERS A HAZÁRÓL

[1] A BUJDOSÓK SZAVA

*Erdők, mezők, szép ligetek, ha már
a vadludak, a fecskék visszatérnek,
puha szél hozza nyers szagát a rétnek
s a földön felhők könnyű árnya száll:*

*ti hívtok? És ti csillagok, talán
utat mutattok, hogyha egyszer részeg
bánatomban elindulok s felétek
futok? Minden tagom indulna már!*

*Nem szökve — s mit sem várva már a távol,
a nagyvilág, a kaland mámorától: —
nem kell hódító sereg, sem hajóhad.*

*Van ház, otthon, mely megtart, őriz engem.
Helyt kell állnom. De minden idegemben
riad rekedt szava a bujdosóknak.*

Z R Í N Y I

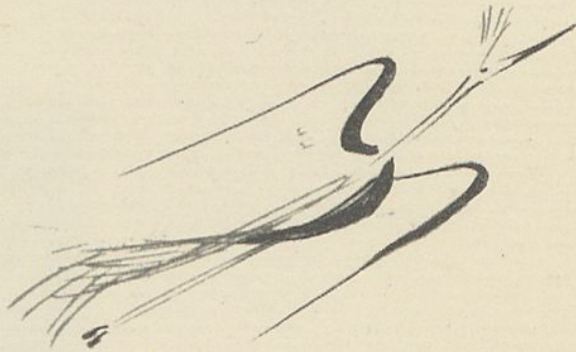
Énekeltem, de mást kívánt
tőlem a sors, a szerencse.
Nehéz méltóságot kínált
erős vállamra tette,
s körém csavarta a hinárt,
hogy csalja gögjét mentse.

Kockára vetette mindenem,
s nevet: »Nem szabadúlhatsz!«
De én neki ezt felelem:
»Velem, rajtam soh'se múlass,
mert végül úrrá lesz mindenem
a sorsot kihívó dac!«

Volt váram, hazám: összetört;
elmémbe összetartom;
szívemben forgatják a tört,
de fejem meg nem hajtom:
ükeimre hagyom e pört;
győzzenek, azt óhajtom!

KERESZTURY DEZSŐ

DUNÁNTÚLI
HEXAMETEREK

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

Fogj ásót, ha a tél megtört, forgasd meg a földet
új ojtványok alá te is; elteregetve a trágyát
bontsd ki s mesd meg a tőkét, de ügyelj, hogy a sarkot
jól válaszd: ne legyen sok a termő szem; ha kisarjad
vesszeje, fattyazd meg, kötözéskor a fürtre vigyázz: moly
rá ne tanyázzék; hozd ki a gépet, kádba vizet merj,
permetezésre legyen gálic, mész, s hogyha a kék lé
felcsipi izzadt arcod, amíg fujtatva a rendet
járod, tűrd te is el; sarabolj, a magas venyigét nyesd
s újra kötözz, szórj permetet újra, kapálj, hogy a szőlőt
el ne borítsa a gaz; kelj hajnalban, hogy a kénpor
harmatot érjen a fürtön, húzd bakhátra a földet
s úgy igazítsd, hogy a szél s nap könnyen járja a bokrot;
őrízd, hogyha megérik a termés, nyisd ki a pincét,
végy hátadra te is puttonyt, húzd nyögve a prések
rúdját, mérd, foka jó-e a lének, ügyes kotyogóval
szűrd ki a forró mustból a mérges gázt, s amig erjed
újra takard be a tőkét, s ha az őszi eső ver,
álld ki; mikor már söpreje megszállt, fejtsd meg az újbort,
készíts kármentőt, tölcsért, üsd csapra a hordót,
sajtározz te is, és ha az ujjad dermed, amíg kint

Keresztury Dezső 57 verse

A MAGYAR BIBLIOFIL TÁRSASÁG,
A MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI TÁRSASÁG
ÉS A ZALAI NYOMDA KIADÁSA / 1992

ÖNARCKÉP

[CSALÁDI HÁTTÉRREL]

*Nagyszüleimnek mindkét ágon
sok testvére volt, de anyám
hatból egyedül maradt (torokgyík,
baleset, tbc. okán), édesapám
öccse magtalan lett, huga asszony;
öt testvér közül én is egymagam
hordom már a család nevét –
gyermektelenül. Búcsuzóban talán
ezért támad föl mindújra a régi
emlék... Anyámmal kocsiztunk
haza az ősi pincétől s ő partjaszakadt
panasszal sorolta föl a pusztuló nagy
családokat: „a Nagyok, Gaálok, Lókék,
Tersánszkyk, Vajdák, Skublicsok,
Péterfyk, Pálfyk’’, sorolta, s hányat még!
Kihalt mind s helyükbe ki áll? – Lehet, hogy
feleségemnek szólt a panasz, ki
nem volt „őskeresztény’’ s kívül magam se
akartam a démonok dúlta korban
felelőtlen hozni a világra gyereket; de
lehet, hogy túláradt szíve szakadt csak
föl: telesírni az alkonyuló eget,
mely éppoly közönnyel borult fölénk, mint
azóta és most is, mikor a megújuló
tavaszba úgy kapaszkodom, mint rücskös,
vén cser, melyre szerető szív vigyáz,
eltakarítva a porladó kő s a tavalyi lomb
nyügös avar-üledékét, hogy kissé
kinyújtózhassam még, mielőtt
végleg kiszáradnék és a valahol
családi becsvágyból fölépült
sírbolton lefelé fordulna a címer.*

ELKÖSZÖNNI?

*Már bucsúzkodni kéne lassan,
itthagyni a rosszat, a jót;
életerő, kedv egyre csappan,
kopnak a meleg takarók;
a szél zúg bár, sokkal halkabban,
szétroppan minden egész;
ép nap helyett sok pillanat van,
csak az marad meg ami rész.*

*A rendbontókat rendbetettük,
bár szöktek a törvény elől;
mit sárba szórtak, fölszedettük,
nem futunk meg semmitől;
halottainkat eltemettük,
erőt véve hazug erőn;
emléküket megénekeltük
a vértől pirosúlt tetőn.*

*Bucsúzom mind a kedvesektől,
az út végére jár;
a dúvad mely véreimből hörböl
jóllakott, pihen már;
megyek üde, termő kertemből,
leomlik mind a határ;
elég nekem ha Te megőrzöl,
s benned én leszek a nyár.*

KI HISZI EL?

1955 Feljegyeztük, mi elhőmpölygött s visszatérült.
Csak komisz tréfa volt, abszurd komédia?
Diszmagyarok hámjába fogott millió pária,
kit zászlók, cigánybanda, marhavagonos bankett
küldött pestis-frontokra; aztán az a sok réműlt
pitiáner-vezér, aki egyszerre csak nagy lett,
államférfivá ébredt: perc-emberkék hada
nyüzsgött elő, piócák egy már vére-folyott
nemzeten, a haza nevében ittak, ahogy
szövetkeztek titkos társaságokba csődült
szélhámosok, szavaltak és a fájdalomtól örült
emberek hitték, hogy újra övük lesz az ország
s nem látták, hogy az ügyesek mindenükből kifosztják;
keresztény humanizmust prédikáltak tokás,
sikkasztó nagyurak, – a többi hallgatás . . .
Mocsárban nőttünk fel, jaj mennyi keserű
tapasztalás nevelt! Légszomj-erezetü
lelkünk alig kezdett eszmélni s ránk omolt a
hadakba szervezett téboly vegytiszta mocska
és vértengerbe dőlt. Ki magyarázza, mért szünt
meg? S megszűnt-e amíg újul ami okozta? –
Négy lábra állt az ember és ragadozhatott:
marhavagonok s újra csak vagonok, vagonok . . .
Ki hiszi el milyen volt a kor, amit túlélünk?!

Aki elköszön: visszanéz még,
Szívében fáj a vidék.
Minden: megújul s van ég,
Sötét láng: a vidék

Keresztury Dezső

SZÉTBOGOZHATATLAN

Válogatott versek a szerelemről

1930-1995

Zalaegerszeg, 2004

HIÁNYOD

Pattanó ijj, hajlékony mozdulat:
nyitott szemmel is látom arcodat;
lehunyt pillám héjában, igen, itt
tudom pupillád villanásait;
némaságod szól, nem a tompa vágy,
hangod nő, szélbe szórja bár magát,
ha futsz, nyomod nem nyeli el a távol,
visszatérsz, csillagok kék vadonából.

Lehet, hogy nem férünk egy bőrbe ketten,
élünk pörögve mindig sebesebben.
ahogy az ős-Nap túlsűrűlve roppant
feszültséggel a Mindenségbe robbant,
s ahogy az Úrt az örvénylő parányok,
magányom benépesíti hiányod.

HÁLA

Elköszönök; jó emlékek
megőrzik arcomat:
a múltból kiléphet
egy-egy dermedt pillanat,
melyek hosszú, sűrű élet
fölvillanásai csak.

Ne vegyétek rossz néven,
ha sírva fakadok:
topogok béna-sötétben,
sáppadnak a csillagok,
emlékké foszlik az Éden,
az angyal elhagyott.

De jött helyette másik,
száz szorgos keze nőtt,
ápolja mi egyre vásik,
a morzsálódó erőt,
elkísér mindhalálíg,
ha élek: szíve előtt.

Vele bénán is könnyebb itt,
lelkem vele van teli,
kora reggeltől napestig
életem ő élteti;
ha szemem könnyek fürösztik:
a hála könnyei.

SZÉTBOGOZHATATLAN

A bor, amit a kertben termesztettünk,
őrízze meg az agyagos talaj
húsét, a nyarat, mely alig volt: eltűnt,
a lágy napot, a lombok zöldarany
fényét: kristállyá sűrűsödött bennünk,
s zeng, mindig új meg új futam.

Mi minden van benn szétbogozhatatlan!
amivel tán soha be nem telünk.
Emlékké mállik? Bármely pillanatban
itt van, ha szólunk, valóság megint:
őrzi mi még feszes bőrünk alatt van,
s megsúgja mit tegyünk.

Nyelvem hegyéről ha torkomra csordúl,
íz, illat jelentéssé lényegül;
kettőnknek lesz jókedvünk; nem a bortúl:
a fénytől, mi ott pihen legbelül;
mit tőled kaptam sok ajándékon túl
örömmel vállalt végzetül.

NEGYVEN ÉV

Negyven év! Negyven év!
Rajta túl is mennyi még,
ami kétszer? –: tizszer számit:
lángmocsárban járva állig; –
    vér mocskolja ami szép,
    börtön-vágy a messzeség.

Mennyi szó! Mennyi szó!
gyors madár, tavalyi hó;
több, amit a csend beszél el
teli fénnel, teli éjjel.
    Egész életünk bíró:
    csak a tett, ha rossz, ha jó!

Mennyi ut! Mennyi ut!
Bárha szívből szívbe fut,
tele csellel, tele gánccsal ,
szakadékon, poklon által.
    Háborognak háboruk,
    az véd, segít, aki tud.

Mennyi gond! Mennyi gond!
Hol az igaz mérleg, mondd,
mely megméri pontos fokkal,
ki kit szeret szebben jobban?
    túró helytállás? bolond
    játék? hú szív? vak porond?

Negyven ág, negyven ág!
egybefűzve sátrat ad;
tartja ez, ha az letörne,
összefonva mindörökre.
    Együtt teljes, egy világ,
    nyiljék rajt még sok virág!

MINDIG VELEM VAGY

Ha nem vagy nálam, akkor is velem vagy.
Elküldelek s követlek; újra elhagy
kalóz kedvem s hiányod visszaszív.
Ugy élsz bennem, mint kezemen a néma
vonások, gyors madárban röpte célja,
kút mélyén tiszta víz.

Ahogy szólsz, jársz, tüzét vidám eszednek,
vágjad tündér játékát őrizem meg,
szemedből a tekintet,
bőröd meleg színéből, szád ízéből,
ölelésedből, csípőd halk ivéből
újrateremtelek.

Mély álmomban csókodra ébredek fel,
minden nap újra és új értelemmel
fogalmazlak meg: így élsz igazán!
A szélbe rajzollak s kilépsz a szélből,
ha arcom lengeti a víz, színéről
szemed néz vissza rám.

Mint tükörben a tükör tükörképe:
végtelen arc fonódik egy füzérbe;
melyik vagy te? és én melyik vagyok?
Én adok fényt neked, te fénylesz bennem,
s bennünk a világ. Vagy a végtelenben
valami még nagyobb.